

Chinese stoel voor rechtspraak uit de achttiende eeuw.

Yellow, Blue & Orange van Tom Visser.

# Applaus voor de

# KLAPSTOEL



Rode stalen terrasstoel.

SNEON EN SNEIN

LEEWARDER COURANT 25 september 2004

Het is het neefje in de familie, over wie wat smalend gesproken wordt. De klapstoel is een beetje een armoedige sukkel. Hij roept gedachten op aan te kleine kamers, waarin te veel mensen een plaats moeten vinden, op straffe van een 'houten kont'. Gastconservator Wim Prinsen en architectonisch vormgever Laura Kaptein voelen zich niet te goed voor dit vaak ingenieus gemaakte 'reservemeubel'. In het Vlechtmuseum in Noordwolde is tot 7 december een verrassende collectie klapstoelen te zien, die duidelijk maakt dat meewarigheid allerminst op z'n plaats is.

Niemand vindt het leuk op een verplichte verjaarsvisite plaats te moeten nemen op een inderhaast aangeslept klapstoeltje, maar dat zegt meer over welke klapstoel er gepakt wordt, dan over het uitklapmeubel als verschijnsel. Er bestaan namelijk prachtige en bijzonder ingenieuze voorbeelden, waar niemand bezwaar tegen zou maken.

Een echte Piet Hein Eek, bijvoorbeeld, nu eens niet van sloophout, maar van hout en gegalvaniseerd ijzer, die met een snelle beweging is om te toveren tot een huishoudtrapje. Laura Kaptein, medesamensteller van de tentoonstelling in Noordwolde, laat zien dat de metamorfose een kwestie van een handomdraai is. Eek maakte een hedendaagse versie van een grenenhouten keukenstoel uit 1930, die ook tot trapje is 'om te vouwen'. Het van gegalvde stijlen en regels voorziene meubel staat eveneens in Noordwolde.

De presentatie in de beperkte ruimten van het Vlechtmuseum heeft een groot nadeel, erkent Kaptein. „Je zou eigenlijk een vorm moeten vinden, waarmee je het 'dichte', 'half open' en 'uitgeklapte' meubel zou kunnen bekijken. Dan wordt zo'n klapstoel haast ballet.”

Waarmee duidelijk wordt, dat hier een echte liefhebber aan het woord is. Aanvankelijk zou de uitzonderlijke presentatie worden samengesteld door de ontwerpers Onno Boekhoudt en Wim Prinsen, maar toen Boekhoudt twee jaar geleden bij een tragisch ongeval om het leven kwam, leek het hele plan te moeten worden afgeblazen, vertelt Kaptein. Uiteindelijk besloten zij en Prinsen toch door te zetten.

Zodat nu onder meer bioscoopstoelen uit Chicago, een complete 'klapset' van stoeltjes en een tafeltje voor een picknick en een achttiende eeuwse donkerrood gelakte Chinese stoel voor rechtspraak bijeengebracht zijn.

Met als gezamenlijke noemer vindingsrijkheid, want de bedenkers en uitvoerders van de klapstoelen, -tafeltjes en ander meubilair borduren lang niet altijd voort op oude voorbeelden.

Soms wordt er in de breedte gevouwen (regiseursstoel), soms in de lengte of diepte van een stoel, maar er zijn ook vernuftige constructies, waar rug- en armleuning, zitting en pootjes bijna gelijktijdig in beweging komen. Borek Sipek ontwierp een fraaie klappetel uit houten elementen, die alles combineert.

Kaptein is ook zeer te spreken over de uit een dubbele laag multiplex opgebouwde klapstoel 'Yellow, Blue & Orange' uit 1995 van Tom Visser. Het ontwerp, met een kniploog naar Rietveld en Mondriaan, is in ingeklapte staat zo goed als plat, slechts de speciaal hiervoor bedachte messing scharnieren zorgen nog voor een beetje relief. Door de achterplaat uit te zetten, ontstaat de zitmogelijkheid.

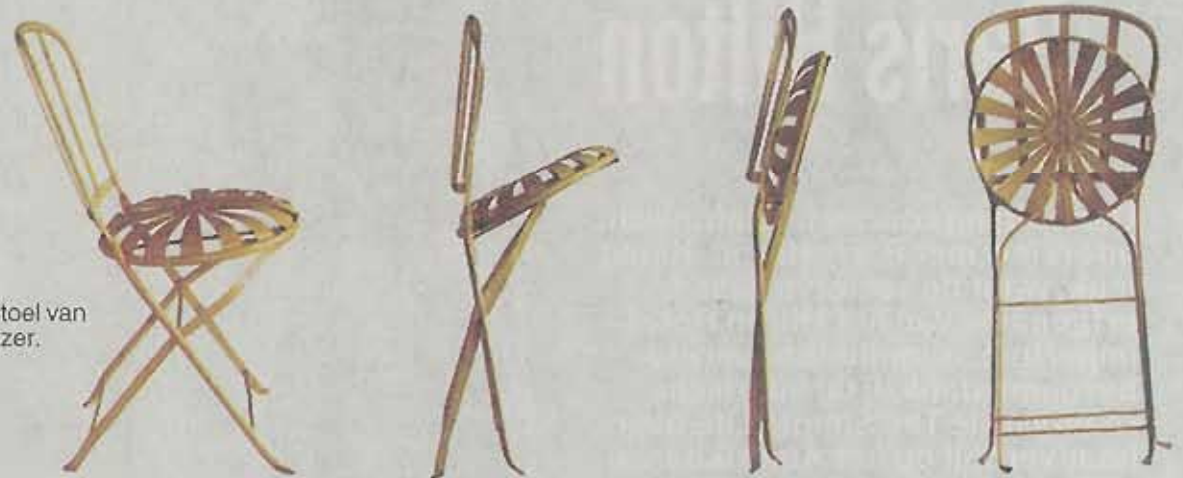
„Het is verleidelijk”, zo benadrukt Laura Kaptein, „om je aandacht steeds verder te verleggen.” Er zijn namelijk, voor wie er oog voor heeft, heel veel klapvarianten te vinden, toch hebben zij en Prinsen er voor gekozen

niet te ver van de oerversie van de klapstoel af te wijken.

In Noordwolde dus geen inklapbare rolstoelen, tandartsstoelen of veldbedden. Maar bijvoorbeeld weer wel een uit massief hout gesneden, Surinaamse schaar-kruk, die plat meege dragen kan worden en is 'op te zetten' door de twee onderdelen uit elkaar te drukken. Ingenieuze eenvoud.

Met de kleine verzameling ander klapmateriaal (een bril, messen, sleutels), vindingrijke ontwerpen van studenten van kunstacademies en rariteiten (een wandelstok met uitklapbaar krukje), maakt deze verzameling duidelijk dat er in de niches van de ontwerpwereld nog hele terreinen braakliggen. Zoals de Hema de 'domme' fluitketel enkele jaren geleden weer acceptabel maakte.

ANDRÉ KEIKES



Franse terrasstoel van rond 1900 uit ijzer.



Klappraspkrug van Harco Rutgers uit 1996. De klapprasp is uitgangspunt voor een fragiel zeltje.

Om horizontale as kantelende klapstoel